

مرکز مدیریت حوزه علمیه قم

معاونت آموزش

مدیریت امتحانات

بسمه تعالی

امتحانات پایان سال - خرداد ۱۳۹۰

پاسخنامه

پایه :	۲	موضوع :	قرآن ۲
تاریخ :	۹۰/۳/۲۴	ساعت :	۱۸

نام کتاب: برگزیده تفسیر نمونه، جلد اول، سوره های فاتحه، مائده و انعام

لطفاً فقط به ۸ سؤال پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه به سؤال آخر نمره داده نمی شود - هر سؤال ۲/۵ نمره

۱. أ. وجه تسمیة سورة حمد به «فاتحة الكتاب» چیست؟ ۲۶

فاتحة الكتاب به معنی آغازگر کتاب است.

ب. مقصود از «مغضوب علیهم» و «ضالین» در سورة حمد چه کسانی می باشند؟

مغضوب علیهم: گمراهان لجوج یا منافق. ضالین: گمراهان عادی.

(در حالت کلی: مغضوب علیهم کسانی هستند که علاوه بر کفر، راه لجاجت و دشمن یبا حق را می پیمایند و در صورت امکان، از اذیت و آزار پیامبران و رهبران الهی فروگذار نمی کنند.)

* «يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ عَلَى فَتْرَةٍ مِّنَ الرَّسْلِ أَنْ تَقُولُوا مَا جَاءَنَا مِن بَشِيرٍ وَلَا نَذِيرٍ» مائده/ ۱۹ ۵۲۹

۲. أ. ضمن بیان معنی لغوی «فترت»، مقصود از «فترة من الرسل» را توضیح دهید. ب. مقصود از بشیر و نذیر چه کسی می باشد؟

أ. فترت به معنی سکون و آرامش است و به فاصله میان دو جنبش و حرکت یا دو کوشش و نهضت و انقلاب هم گفته می شود. از آنجا که در فاصله میان موسی و مسیح پیامبران و رسولانی وجود داشتند اما در میان حضرت مسیح و پیامبر اسلام که حدود ۶۰۰ سال فاصله است به این شکل نبود، قرآن آن را دوران «فترت پیامبران» نامیده است.

ب. مقصود پیامبر اسلام (ص) است (که افراد با ایمان و نیکوکار را به رحمت و پاداش الهی مژده می رساند و افرادی بی ایمان و گنهگار را از کفرهای الهی بیم می دهد).

* «لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا عَقَّدْتُمُ الْأَيْمَانَ» مائده/ ۸۹

۳. آیه فوق را ترجمه کرده و مقصود از «الغو فی ایمانکم» را توضیح دهید. ۵۷۷

ترجمه: خداوند شما را به خاطر سوگندهای بیهوده مؤاخذه نمی کند ولی در برابر سوگندهایی که محکم کرده اید مؤاخذه می کند. مقصود از سوگند بیهوده سوگندهایی است که دارای هدف مشخصی نیست و از روی اراده و تصمیم یاد نمی شود.

* «وَإِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِإِذْنِي فَتَنْفُخُ فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِي» مائده/ ۱۱۰

۴. چرا در آیه فوق کلمه «بإذنی» تکرار شده است؟ توضیح دهید. ۵۹۳

تا جایی برای غلو و ادعای الوهیت در مورد حضرت مسیح (ع) باقی نماند.

چون او بنده ای بود سر به فرمان خدا، و هر چه داشت از طریق استمداد از نیروی لا یزال الهی بود.

﴿فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُسَارِعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ نَخْشَى أَنْ تُصِيبَنَا دَائِرَةٌ فَعَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَ بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِّنْ عِنْدِهِ فَيُصْبِحُوا عَلَى مَا أَسْرَوْا فِي أَنْفُسِهِمْ نَادِمِينَ﴾ مائده/۵۲

۵. تفسیر آیه فوق را بنویسید. ۵۵۱

در این آیه به عذر تراشی‌هایی اشاره می‌کند که افراد بیماردل برای توجیه ارتباطهای نامشروع خود با بیگانگان به آن متوسل می‌شوند. می‌گوید: «کسانی را که در دل‌هایشان بیماری است می‌بینی که در دوستی با آنان بر یکدیگر پیشی می‌گیرند و می‌گویند: می‌ترسیم حادثه‌ای برای ما اتفاق بیفتد و نیاز به کمک آن‌ه داشته باشیم». قرآن می‌فرماید: همانطور که آن‌ها احتمال می‌دهند روزی قدرت به دست یهود و نصاری بیفتد، این احتمال را هم بدهند که «شاید خداوند پیروزی یا حادثه دیگری از سوی خود پیش بیاورد و این دسته، از آنچه در دل پنهان داشتند پشیمان شوند.

﴿ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلًا وَأَجَلٌ مُّسَمًّى عِنْدَ﴾ انعام/۲

۶. مقصود از «أَجَلًا» و «أجل مسمی» را در آیه فوق توضیح دهید. ۵۹۹

اجل به تنهایی به معنی عمر، وقت و مدت غیر حتمی است و «اجل مسمی» به معنی عمر و مدت حتمی است. به تعبیری دیگر «اجل مسمی» مرگ طبیعی و «اجل» مرگ زودرس است.

﴿قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ﴾ انعام/۳۱

۷. دو تفسیر برای «لقاء الله» بنویسید. ۶۱۱

مقصود از لقاء الله یا ملاقات معنوی و ایمان شهودی (شهود باطنی) است و یا ملاقات صحنه‌های رستاخیز و پاداش و جزای او.

﴿انظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ ثُمَّ هُمْ يَصْذِفُونَ﴾ انعام/۴۶ ۶۲۰

۸. مقصود از «نصرّف» و «یَصْذِفُونَ» را توضیح دهید.

مقصود از نصرّف: بیان استدلالهای گوناگون و در اشکال مختلف می‌باشد.

یصْذِفُونَ: از ماده «صَدَف» به معنی جانب و ناحیه است و چون هنگام روی گردانیدن، انسان متوجه جانب و ناحیه دیگری می‌شود، این کلمه در معنی اعراض به کار می‌رود.

﴿وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِذْ قَالُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ بَشَرٍ مِّن شَيْءٍ قُلْ مَن أَنزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَىٰ نُورًا وَهُدًى لِّلنَّاسِ﴾ انعام/۹۱

۹. شأن نزول آیه فوق را بنویسید.

نقل شده است که جمعی از یهودیان گفتند: ای محمد، آیا خداوند کتابی بر تو فرستاده است؟ پیامبر(ص) فرمود: آری، گفتند: به خدا سوگند که خداوند هیچ کتابی از آسمان فرو نفرستاده است.